Dresch Mihály rendhagyó tárlatvezetése Kopi Mundi Zoltán szobraihoz – a partvonalon túlról

(Pál Marianna írása)

Ritka élményben lehetett része annak, aki 2015. április 29-én a Tárt Kapu Galériába látogatott, ugyanis Dresch Mihályt kérték fel Kopi Mundi Zoltán outsider művész kiállításának rendhagyó tárlatvezetésére, a nagyszámú érdeklődő közönség örömére.

Dresch Mihály a tőle megszokott szűkszavúsággal, néhány jól irányzott mondattal és kedves szavakkal ajánlotta az érdeklődőknek Kopi Mundi munkáit: a szobrok zseniálisak, magukért beszélnek, mondta, nézni kell őket, csodálni, nem beszélni róluk. Egyetlen alkotást emelt ki a többi közül, amely témájában is eltér a többitől, azt, amely a Názáreti Jézust ábrázolja, amint szamárháton érkezik Jeruzsálembe. Számára ez a legszebb jelenet a Bibliában: az egyszerű nép szőnyegeket, pálmaágakat terít elé, hogy méltóképpen vonulhasson be a Megváltó, és ő nem máson, mint egy szamáron megy be. Kopi Mundi szobra valóban megkapóan ábrázolja ezt a kivételes pillanatot a maga keresetlen egyszerűségében. Dresch Mihály megjegyezte, hogy Jézus mondta azt is, míg nem lesztek olyanok, mint a gyerekek, addig nem juttok be az Isten országába. Szerinte ezek az alkotások ezt igazolják.

Kopi Mundi Zoltán a Duna-parton begyűjtött uszadékfából készíti különleges szobrait, amelyek többnyire „barvájok", egy tündérmese szereplői, amelynek alapja egy még gyerekkorában hallott „mese" – egy rakodómunkás valószínűleg saját maga által költött története. Az uszadékok némelyikében midenféle lények rejtőznek, sok közülük barváj, akiket egy boszorkány varázsolt el, és az utolsó barvájra várnak, hogy kiszabadítsa őket. Kevéssé hasonlítanak ezek a figurák bármely általunk ismert lényre, ha azonban belefeledkezünk a nézésükbe, mégis felfedezhetünk bennük, általuk egy nagyon is ismerős világot. Ez a cifra társaság a tündéreivel, manóival, képzeletbeli lényeivel a bohóc-figurákra (clown) és a művészlét sutaságaira is emlékeztet.

Dresch Mihály erre az alkalomra saját készítésű találmányával, a fuhunnal állt elő, amely egy kínai bambuszfurulyából fejlesztett fúvós hangszer, alkalmazkodva ezzel az eseményhez és a kiállító művészhez: Kopi Mundi is szeret zenélni, ámbár többnyire csak a maga kedvére pengeti odahaza, ugyancsak uszadékfából készített húros hangszerét. Természetesen saját szerzeményeit zengeti rajta barváj stílusban előadott énekével.

Dresch Mihály zenéjében hallható volt a víz hullámzása, a nagy őselem hangja, szaggatottságában hallani vélhettük, ahogy partra vet ezt-azt a víz, amit korábban elnyelt, és eljátszadozva sodort magával, míg aztán egyszer csak megunva őket kiköpi a partra. További sorsukról azután már Kopi Mundi gondoskodik.

Kopi Mundi is megszólaltatta sosemlátott, ámbár sokat megélt hangszerét. Dresch Mihály pedig felvette a fonalat, és fújt hozzá valamit, amit odaillőnek érzett. Talán nem kell bizonygatnunk, hogy mennyire volt élvezetes és dresches ez az improvizáció.

A Tárt Kapu Galéria létrejöttéről és általánosabb céljairól kérdésünkre Tóth Eszter elmondta, hogy hazánkban először az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézetben (OPNI) 2004-ben megnyílt Tárt Kapu Galéria adott otthont az art brut alkotásoknak. Az alkotói közösségek jelentős képzőművészeti

életművek formálódását is segítették; e kiállítások sorozatát az OPNI bezárása szakította meg 2007-ben. A Gyógyfoglalkoztatásért Alapítvány hosszas és kitartó munkájának eredményeképp a Ferencvárosi Önkormányzat támogatásával a Tárt Kapu Galéria 2013 márciusában újranyílt a nagyközönség előtt. A galéria célja a magyarországi art brut, outsider art integrálása a hazai és a nemzetközi kulturális és társadalmi életbe, széleskörű lehetőséget biztosítva helyi, regionális és nemzetközi együttműködésekre, bemutatkozásokra.

Kopi Mundi Zoltán önálló kiállítása egy pályázati koncepció része, amely az outsider art értékeire fókuszál. Nem mellesleg a galéria művészetterapeutája, Komáromi Erzsébet Katalin fedezte fel a művészt, aki évek óta érdeklődik munkái iránt, a kiállított alkotások nagy része saját gyűjteményéből származik.

Arra a kérdésre, hogy mi volt a rendhagyó tárlatvezetés célja, illetve honnan jött az ötlet, Tóth Esztertől megtudtuk, hogy az EGT/Norvég Civil Támogatási Alap által támogatott projekt koncepciója, hogy a kiállításokat tárlatvezetésekkel támogassák meg. A tárlatvezetésekre ismertebb személyek (írók, zenészek, képzőművészek, illetve a téma iránt elkötelezett szakemberek) felkérését tervezik a projekt melletti demonstrálására. A társadalmi felelősségvállalás üzenetét kívánják ezzel közvetíteni.

Tóth Eszter úgy véli, a tárlatvezetések hatására vélhetően empatikusabbá váló nagyközönség befogadóbbá és elfogadóbbá válik, amely pozitívan hat vissza a mentális zavarokkal élő és a marginalizált alkotók önbecsülésére. A tárlatvezetés spontán, őszinte párbeszédet kezdeményez az alkotó, a tárlatvezető és a befogadó közönség között.

A mostani az első ilyen „rendhagyó tárlatvezetés" a galériavezető elmondása szerint, amire azért éppen Dresch Mihályt kérték fel, mert úgy gondolták, a szobrok világa (erdő, víz, uszadékfa) és Dresch Mihály zenéje könnyen párbeszédbe léphet, rezolnálhat. Mind az outsider művész, Kopi Mundi, mind a szaxofon-, klarinét- és furulyaművész Dresch Mihály művészi stílusát az egyszerűségre való törekvés és a nyíltság, őszinteség jellemzi. Külön kérték Dresch Mihályt, hogy a fuhunt és a furulyát is hozza.

De vajon Dresch Mihály közel érzi magához ezt a világot itt? Ezt a cifra társaságot? Ő, akinek improvizatív zenéjét a végsőkig csiszolt és lecsupaszított egyszerűség, ugyanakkor intellektuális kifinomultság jellemzi, mit gondol ezekről a szobrokról, amelyek látványukban kissé harsányak, festésük túlzó és vásári hangulatú; rusztikusak, és őrzik az uszadékfa durva anyagszerűségét. Dresch Mihály úgy véli, egyáltalán nem durvák vagy darabosak ezek a szobrok, sőt, nagyon is légiesek és angyaliak. És úgy tűnt, közel férkőztek hozzá, ezt abból lehetett gondolni, hogy mosolygott rájuk.

Végül haza is vihetett egy barvájt, Kopi Mundi Zoltán köszönetképpen ajándékozta meg e különös szobrok egyikével a zeneművészt, aki ennek láthatóan igen örült, merthogy kedvére valók voltak ezek a kis lények. Talán, mert ott szeret lenni ő is, a partvonalon kívül…[1]

[1] http://mno.hu/stenk/ott-szeretek-enl-900601 .